

УДК 316.36:[316:33]-043.61-053.6:323(485)](045)

**УРЯДОВІ ІНІЦІАТИВИ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН ЩОДО
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО СІМЕЙНОГО
ЖИТТЯ: ШВЕДСЬКИЙ ДОСВІД**

Полехіна Вікторія, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID: 0000-0001-6561-9259

E-mail: polehina.v@gmail.com

Чвертко Людмила, кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ORCID ID: 0000-0003-2788-6991

E-mail: chvertko.l@udpu.edu.ua

У статті досліджено проблему соціально-економічної підготовки молоді до вступу у шлюб. Проаналізовано шляхи вирішення молодіжних соціально-економічних проблем у скандинавських країнах (на прикладі Швеції). Визначено провідні інструменти, що сприяють інтеграції шведської молоді на ринку праці. Констатовано, що шведський досвід можна віднести до кращих світових практик інтеграції молоді на ринку праці, вивчення яких допоможе різним країнам у пошуку шляхів розробки послідовних та узгоджених заходів із забезпечення зайнятості молодого покоління.

Ключові слова: підготовка до створення сім'ї, інтеграція молоді на ринку праці, учнівська молодь, Швеція, молодіжна стратегія зайнятості, соціальна підтримка, соціальне страхування, грошова допомога.

**GOVERNMENT INITIATIVES OF THE SCANDINAVIAN COUNTRIES
REGARDING THE SOCIO-ECONOMIC PREPARATION OF YOUTH FOR
FAMILY LIFE: THE SWEDISH EXPERIENCE**

Poliekhina Victoriia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: 0000-0001-6561-9259

E-mail: polehina.v@gmail.com

Liudmyla Chvertko, Candidate of economic sciences, Associate Professor Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID ID: 0000-0003-2788-6991

E-mail: chvertko.l@udpu.edu.ua

The article examines the problem of socio-economic readiness of young people to get married. It was determined that an important component of readiness to start a family is socio-economic, which

involves the acquisition of civic maturity by a young person, the ability to perform social roles and responsibilities, the acquisition of a profession, and the ability to financially provide for the family. It is noted that the severity of the problem of youth unemployment in the world causes concern of the governments of countries and stimulates them to find ways to solve this problem. Ways of solving youth socio-economic problems, integration of youth in the labor market in Scandinavian countries (using Sweden as an example) are analyzed. The leading role of public authorities in Sweden, as well as in other Scandinavian countries, in ensuring decent living conditions for the young population and creating conditions for their entry into adulthood is outlined. As a result of the analysis of the activities of the Swedish National Employment Service (Arbetsförmedlingen), it was found that it is an effective institutionalized system of assisting young people in the process of finding a job. Features of program implementation and other types of youth support in self-determination, professional orientation and job search are highlighted. The data of international studies on youth unemployment in Sweden have been analyzed. The leading instruments contributing to the integration of Swedish youth in the labor market have been identified. It was established that the Swedish experience can be attributed to the best world policies, practices and programs for the integration of youth into the labor market, the study of which can help different countries in finding solutions and developing consistent and coordinated measures to ensure the employment of the young generation.

Key words: *preparation for starting a family, integration of youth in the labor market, student youth, Sweden, youth employment strategy, social support.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Готовність до вступу у шлюб та створення сім'ї є складноорганізованою структурою, одним із важливих компонентів якої виступає соціально-економічний, що передбачає набуття молодого людиною громадянської зрілості, спроможності виконувати соціальні ролі і обов'язки, здобуття професії, фінансової незалежності та можливості матеріально забезпечувати родину. Відсутність роботи, нестабільна зайнятість або низькооплачувана робота на першому етапі трудового життя може викликати як проблеми в облаштуванні побуту, фінансової незалежності від батьків, у прийнятті відповідальності молоді людини за власну сім'ю та її членів, так і негативно позначитись на можливостях працевлаштування у довгостроковій перспективі.

Поділяємо думку М.І. Пірен, що сучасна сім'я заснована на рольовому партнерстві, яке передбачає спільний економічний внесок та відповідальність її членів, а проблеми матеріально-економічного характеру, такі як невизначеність майбутнього, нестабільність заробітків, непідготовленість до виживання в нових умовах зумовлюють появу протиріч та негативно позначаються на внутрішньосімейних процесах [1].

Водночас працевлаштування молоді та розширення її економічних можливостей виступає вирішальним фактором соціально-економічного прогресу будь-якого суспільства. Нині пошук ефективних шляхів вирішення молодіжних соціально-економічних проблем, інтеграції молоді на ринку праці є гострими питаннями, що постали перед світовим співтовариством.

Сучасна молодь стикається з труднощами при входженні та утриманні на ринку праці. Можливості для молодих людей знайти роботу тісно пов'язані із загальним станом економіки та ситуацією із зайнятістю в країні. Однак на них також впливають освіта та навички, якими володіють молоді люди, актуальність цих навичок для ринку праці та можливості, доступні молоді для їх застосування та використання. Невідповідність між цими факторами може призвести до тривалих періодів пошуку роботи, які переплітаються з періодами безробіття або низькокваліфікованої та нестабільної роботи. Це негативно позначається як на індивідуальній долі молоді людини, породжуючи не

лише фінансові труднощі, а й впливаючи на фізичне та психічне здоров'я унаслідок соціального відчуження, так і на економіці та суспільстві країни.

Кожній країні притаманні власні методи визначення пріоритетності зайнятості молоді, що відображаються в національних програмах економічного розвитку. Аналіз скандинавського досвіду вирішення проблеми працевлаштування молоді дозволяє констатувати наявність значного практичного досвіду у її розв'язанні шляхом створення наскрізної міжгалузевої національної політики у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині досить активно досліджується європейська молодіжна стратегія зайнятості молоді, європейські програми, спрямовані на зниження безробіття та інтеграцію молоді на ринку праці. Європейський досвід сприяння зайнятості молоді став предметом дослідження О.М. Дарморіс, М.Б. Махсми, Н.В. Мосьпан, С.О. Сисоєвої, О.В. Чуб, А.В. Янішевської та ін. Особливості соціальної роботи з молоддю у скандинавських країнах висвітлено у працях Т.О. Логвиненко, О.В. Сараєвої, Н.М. Хоми та ін. У спеціалізованому науковому періодичному виданні *Nordic Social Work Research* [4], регулярно висвітлюються практичні питання організації соціальної роботи в скандинавських країнах, статистичні дані, результати соціологічних досліджень тощо.

Ґрунтовна праця зарубіжних авторів Й. Олофссона та Е. Ваденсіо присвячена дослідженню умов ринку праці для молоді, особливостей молодіжної політики у цій сфері, організації освіти в скандинавських країнах. Проблеми молодіжної політики Швеції розкрито у працях І. Ашер, Х. Хелве та ін.

Метою нашого дослідження є аналіз державних стратегій і програм з розширення можливостей інтеграції молоді на ринку праці як фактору набуття молодою людиною соціально-економічної готовності до створення сім'ї у скандинавських країнах (на прикладі досвіду Швеції).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним із провідних напрямків державної молодіжної політики Швеції є забезпечення дітей та молоді рівноцінними правами і можливостями відносно інших соціальних груп. Нині, серед населення Швеції, яке у загальному складає 10,6 млн. жителів частка дітей та молоді (віком від 13 до 25 рр.) становить близько 1,6 млн. У визначенні стратегій молодіжної політики шведський уряд спирається на концепцію забезпечення гідних умов життя для цієї групи населення, а також її повноцінної участі в житті суспільства, шляхом залучення до суспільного життя на місцевому та регіональному рівнях [6].

Молодіжна політика країни спирається на Конвенцію про права дитини Генеральної Асамблеї ООН та тісно пов'язана з молодіжною стратегією ЄС. Зокрема, це стосується питань повноцінної реалізації всіх своїх прав і свобод людини, поглиблення знань молоді з метою участі у демократичних процесах, її залучення до процесу прийняття рішень на основі широкого соціального й політичного консенсусу, спрямованості на те, щоб усі молоді люди мали необхідні ресурси для участі та активної ролі в суспільстві, в якому вони живуть.

Молодість – період, що визначає подальше життя людини, належне керівництво та підтримка під час цього переходу в доросле життя з боку держави є необхідним. Державні органи влади Швеції відіграють провідну роль в реалізації молодіжної політики, зокрема у забезпеченні гідних умов проживання молодого населення, вдосконалення інституційних заходів реагування на виникаючі проблеми, створення умов для їх вступу у доросле життя.

Трудова діяльність є тією основою, що дозволяє молоді забезпечити себе, сім'ю та самовизначитися у житті. Працевлаштування молоді посідає найважливіше місце у

державній політиці зайнятості, завданнями якої є розробка та реалізація стратегій, що дозволяють молодим людям знайти гідну та продуктивну роботу. Завдання заохочення до створення якісних робочих місць для молодих чоловіків та жінок, ініціативи, що запроваджуються на національному рівні, а також узагальнення досвіду з проведення успішних програм та політики зайнятості реалізуються Шведською національною службою зайнятості (швед. Arbetsförmedlingen) – державною агенцією, що діє під керівництвом Міністерства зайнятості Швеції [7].

Агентство з працевлаштування має широкі повноваження надавати підтримку та допомогу всім шукачам роботи, включно з іноземцями, які мають дозвіл на проживання в країні. Шведська державна служба зайнятості робить життєво важливий внесок в економіку, максимально ефективно підбираючи роботодавців і шукачів роботи. Arbetsförmedlingen надає інформацію, аналіз і прогнози зайнятості, щоб створити найкращі умови для добре функціонуючого ринку праці. У ньому працює близько 12000 співробітників, у тому числі 1000 ІТ-фахівців. Агентство виступає ефективною інституалізованою системою сприяння молоді у процесі пошуку роботи, орієнтованої на її потреби, розвиваючи стратегії реалізації цільових напрямів навчання молоді, можливостей набуття досвіду роботи шляхом проходження практик, різної спрямованості загальної та професійної освіти для ранньої профорієнтації учнів тощо. Так програма «Гарантія роботи для молоді» (Jobbgarantin för ungdomar) створена для тих, кому ще не виповнилося 25 років, надає підтримку у пошуках роботи, організації трудової практики або консультування з навчально-професійних питань. Її мета полягає в тому, щоб молода людина якнайшвидше знайшла роботу або почала навчання.

Долучитися до програми мають змогу молоді люди віком від 16 до 24 років, які не мають роботи та перебувають на обліку в агентстві; були безробітним щонайменше 90 днів протягом останніх чотирьох місяців; засуджені до ув'язнення та отримали дозвіл на перебування поза пенітенціарною установою або були умовно-достроково звільнені. Разом з консультантом агентства, який надається учаснику програми, плануються заходи, що допоможуть у максимально швидкому пошуку роботи або початку навчання.

Серед запропонованих заходів можуть надаватися такі: трудова практика; навчання на робочому місці; професійно-технічна підготовка; курс, що стимулює інтерес до навчання у вищій народній школі; курси шведської мови для іммігрантів (SFI); використання сервісів з підбору кадрів; консультування з навчально-професійних питань; підтримка та консультації для тих, хто планує відкрити власний бізнес. Особам із захворюваннями або функціональними обмеженнями, які впливають на здатність брати участь у заходах програми надається додаткова підтримка, характер якої з'ясовується та визначається консультантом спільно із учасником програми. Крім того, створено можливість для участі у програмі «Гарантія роботи для молоді» на неповний день за наступних умов: учасник є частково безробітним і отримує допомогу від страхової каси з безробіття; перебуває у відпустці по догляду за дитиною; йому виповнилося 20 років і він навчається у муніципальній системі освіти для дорослих (Komvux) в режимі неповного дня; він навчається на курсах шведської мови для іммігрантів (SFI) у режимі неповного дня.

Учасники програми зайнятості мають можливість отримання допомоги від Шведського управління соціального страхування. Для отримання допомоги учасники програми повинні брати участь у запланованих спільно з представниками агентства заходах, виявляти активність у пошуку роботи та щомісяця надсилати звіт про виконану роботу. Бути учасником програми молода людина може до того моменту, коли: вона почне працювати або навчатися в режимі повного дня поза межами програми; піде у

відпустку по догляду за дитиною в режимі повного дня; тривалість її хвороби перевищить один місяць (у цьому випадку буде виконано нову умову отримання допомоги з безробіття). Максимальний термін участі у програмі складає 15 місяців. Якщо протягом цього терміну учасник не знайшов роботу або не розпочав навчання, то, як і раніше, він отримуватиме підтримку в межах програми. У нього є можливість відновити свою участь у програмі за умови перебування у відпустці через хворобу, у відпустці по догляду за дитиною або навчання, однак його відсутність не може тривати понад 12 місяців. Якщо молода людина працювала і втратила роботу, то вона може повернутися в програму. Агентство з працевлаштування може скасувати участь у програмі, якщо учасник не дотримувався встановлених правил, не може чи не хоче брати в ній участь. Якщо програма завершується шляхом відкликання, взяти в ній участь повторно можна через 45 неоплачених днів.

Агентство також здійснює низку різноманітних видів підтримки молоді у пошуку роботи чи навчання, зокрема:

- Послуга «Короткий шлях» (Akademikertjänst korta vägen) для людей, які вже навчалися у вишах. Це індивідуалізована освітня програма, яка складається з різних модулів, окремі з яких є обов'язковими для всіх учасників, а інші можна обирати. Навчання розраховане на повний день протягом шести місяців. Мета цієї освітньої програми – допомогти знайти довгострокову роботу, що відповідає вищій освіті учасника, або допомогти продовжити здобуття освіти. Її учасником може стати особа, яка навчалася у вищому навчальному закладі та або отримувала свою освіту за кордоном, має диплом D курсів шведської мови для іммігрантів (svenska för invandrare, SFI) або еквівалентне знання мови. Навчання організовано у багатьох населених пунктах країни і є очним, проте, в окремих випадках може бути дистанційним. Учасник отримує сертифікат про професійні навички, якими він володіє та ті, що здобув під час практики.

- Курс з професійної підготовки, що покликаний зробити учасника привабливішим кандидатом на ринку праці. Існують різні курси навчання з тих професій, за якими не вистачає фахівців. Здобута освіта ще не гарантує працевлаштування, але значно підвищує шанси на його здобуття. Зазвичай навчання триває від кількох тижнів до шести місяців, але в деяких випадках може тривати більше часу. Навчання відбувається у режимі повного дня.

- Експерсії у потенційне місце роботи. Під час ознайомчої експерсії учасник має можливість дізнатись, чи підходить йому та чи інша освіта та професія.

- Індивідуальна освітня підтримка. Учасник, який має функціональне обмеження / інвалідність, може отримати педагогічну підтримку, а також допоміжні засоби у період участі у навчальних курсах, організованих Агентством з працевлаштування. Приміром, він може отримати допомогу в структуруванні навчання, розвитку навчальних навичок тощо. Підтримка може бути доповнена різними допоміжними засобами, наприклад, такими як програми автокорекції помилок в тексті, програми перетворення тексту в мову та ін. Тривалість підтримки залежить від потреб учасника і може становити від 5 до 30 годин на тиждень.

- Курс шведської мови з професійним ухилом – це курс для тих, хто знає, в якій професійній галузі хоче працювати, і потребує відповідних мовних знань. Навчання на курсі зосереджено на здобутті мовних знань для певної професії. Навчатися можна в режимі повного або неповного дня. У деяких місцях заняття можуть бути повністю або частково дистанційними. Зазвичай навчання на курсі шведської мови з професійним ухилом починається в режимі повного дня, а потім, коли учасник почне навчатися або проходити практику, можна буде продовжити його в режимі неповного дня.

- Навчально-мотиваційний курс у народній школі покликаний допомогти учасникам розвинути бажання навчатися або повернутися до раніше перерваного навчання. Зокрема, курс включає заняття з розвитку навчальних навичок. Курс включає основні предмети: суспільствознавство, англійська мова, шведська та математика. Його мета полягає у здобутті впевненості у собі, формуванні позитивної мотивації та плануванні майбутнього. Навчання відбувається відповідно до педагогічної методики народного училища. В основу навчання закладено активну участь молодої людини, діалог та спільне навчання у групі. Курс діє у всіх народних училищах Швеції. Він передбачає навчання на повний тиждень протягом трьох місяців. Його учасником може стати особа, старша 16 років, яка не має атестата про повну середню освіту або не відповідає базовим вимогам, які пред'являються при вступі до ВНЗ. По завершенню навчання учасник отримує довідку про закінчення курсу та план заходів, націлених на подальше навчання чи працевлаштування.

- Навчальні гранти – це гранти та кредити на навчання від Центрального стипендіального комітету (CSN). Вони можуть включати навчання дорослих, народну середню школу, професійний коледж, університет і певну освіту за кордоном. Адаптаційна допомога для здобувачів освіти від CSN передбачена для тих, хто працює чи нещодавно став безробітним, і бажає здобути освіту, для розширення своїх компетенцій та підвищення привабливості на ринку праці. Цей вид допомоги складається зі стипендії у розмірі до 80 % від заробітної плати, але не вище за встановлену максимальну суму. На додаток до стипендії, за бажанням студенту може сплачуватись кредит. Для виплати адаптаційної допомоги здобувач повинен відповідати певним вимогам, наприклад, працювати щонайменше 12 місяців з останніх 24 до звернення за допомогою в CSN.

Стартова підтримка навчання – це грант, який безробітні можуть отримати від CSN, завдяки чому вони збільшать свої шанси отримати роботу. Підтримка початку навчання складається тільки з грантів без необхідності брати кредит. Початкову підтримку можна отримати для навчання у сфері освіти для дорослих на рівні старших класів середньої школи або початкової школи, загальних курсів у народних середніх школах. Здобувач може отримати підтримку для початку навчання на строк до 50 тижнів, якщо він навчається повний робочий день, і 100 тижнів, якщо навчається неповний.

- Грошова допомога. Агентство з працевлаштування надає різну підтримку тим, хто стоїть на обліку. Для отримання допомоги у зв'язку з участю в одній з програм агентства необхідно подати заявку. Вид компенсації, яку отримує учасник, залежить від програми, в якій він бере участь та від його віку. У період участі в одній з програм Агентства з працевлаштування, він може отримувати компенсацію від Шведського управління соціального страхування (Försäkringskassan) – допомогу з участі у програмі зайнятості (Aktivitetsstöd) або допомогу з участі у програмі розвитку (Utvecklingsersättning). Для того, щоб зберегти право отримувати допомогу необхідно слідувати складеному з представниками агентства плану, брати участь у зустрічах та інших заходах відповідно до домовленості, виявляти активність у пошуку роботи, щомісяця складати звіт про виконану роботу. У випадку хвороби або необхідності догляду за хворою дитиною учасник зобов'язаний повідомити представників агентства про це першого дня хвороби. При хворобі, яка триває більше семи днів, необхідно надати довідку від лікаря. Про необхідність вихідного учасник також має повідомити представника агентства та отримати дозвіл. У випадку закінчення програми буде завершено компенсації та інші заходи, що реалізовувалися в її межах [3; 7].

Отже, можна стверджувати, що урядом Швеції створено ефективний механізм сприяння зайнятості молоді, що включає скорочення періоду пошуку роботи, систему

професійної освіти, адаптованої до потреб сучасного ринку праці, налагоджено професійну перепідготовку кадрів, систему фінансової допомоги на період навчання та пошуку роботи тощо. Про ефективність заходів щодо інтеграції молоді на ринок праці свідчать статистичні дані. Зокрема, йдеться про зменшення молодіжного безробіття: за даними Шведського управління у справах молоді та громадянського суспільства (MUCF) частка молоді віком 16–24 роки, яка перебувала на обліку служби зайнятості у статусі безробітних або учасників програм із підтримкою активності становила 7,2 відсотка у 2023 році (це незначне зниження порівняно з 2022 роком, коли відсоток становив 7,9). За даними управління ця частка неухильно знижувалася протягом останніх років, за винятком тимчасового збільшення під час пандемії 2020 року. Середній час безробіття серед зареєстрованих безробітних віком 16–24 років протягом останніх років також неухильно зменшувався з 152 днів у 2020 р. до 117 днів у 2023 р. [3].

Свідченням ефективності шведської молодіжної політики, програм і практик щодо інтеграції молоді на ринок праці виступає також низький відсоток, у порівнянні з іншими країнами ЄС, молоді, яка не навчається, не працює і не бажає вчитися або працювати (категорія молоді, що у світовій практиці дістала назву NEET – Not in Education, Employment or Training). У державах-членах ЄС у 2023 році спостерігалися значні відмінності показників для цієї цільової групи віком 15–29 років, де найвищий становив 16 %, а найнижчий – 9 %. Швеція є одною з країн, в якій було зафіксовано найнижчий показник NEET. Зважаючи на те, що ЄС прагне знизити до 2030 року відсоток цієї категорії молодих людей до 9 %, слід констатувати, що Швеція досягла цієї довгострокової цілі вже у 2023 році [6].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Зростання молодіжного безробіття є одним з критеріїв несформованості соціальної зрілості молодих людей та їх соціально-економічної неготовності до переходу в доросле життя, здобуття незалежності і самостійності, можливості створення сім'ї. Гострота проблеми молодіжного безробіття у світі викликає занепокоєння урядів країн та стимулює їх до пошуку шляхів вирішення цієї проблеми. Швеція є одною з країн, в яких працевлаштування молоді є одним з пріоритетних напрямків національної політики та напрацьовано ефективні моделі розв'язання цієї проблеми.

Провідним регулятором системи працевлаштування молоді на ринку праці виступає державна служба зайнятості (Arbetsförmedlingen), що є структурою спеціальних органів, створених для цілеспрямованого регулювання професійної підготовки, перепідготовки, освіти та використання кадрів. Ця служба виконує провідну роль у розробці та реалізації політики у сфері молодіжної зайнятості. У межах діяльності служби розроблено низку програм, в яких досягнуто високого ступеня ефективності вирішення проблеми зайнятості молоді.

Аналіз діяльності шведської державної служби зайнятості дозволив визначити дієві інструменти, що сприяють інтеграції молоді на ринку праці. До них, зокрема, можна віднести такі:

- Раннє втручання (ранні заходи активації) для зменшення ризику тривалого безробіття серед молоді.
- Індивідуальний вибір виду діяльності, який завжди базується на потребах молодої людини.
- Використання автоматизованої підтримки оцінювання для проведення профілювання шукачів роботи. Цей інструмент дозволяє аналізувати великі обсяги даних про шукача роботи та ринок праці. Для проведення оцінки аналізується близько

тридцяти факторів, включаючи загальну та професійну освіту, досвід і місце проживання, потреби на ринку праці з метою отримання точної та уніфікованої інформації.

- Індивідуальний план дій – угода між безробітним та консультантами служби про те, що людина повинна зробити, щоб знайти роботу, і яку підтримку їй може бути надано.

- Обов'язкова звітність – ґрунтується на ідеї, що чим активнішими будуть безробітні під час пошуку роботи, тим більшими шанси знайти її. Разом із планом дій звіт про діяльність забезпечує підтримку безробітних та допомагає консультантам при плануванні подальших дій та заходів.

- Обов'язкова реєстрація у службі зайнятості – вимога для отримання гарантованої підтримки, фінансової компенсації.

- Вільний доступ до інформаційних та допоміжних послуг на веб-сайті служби для незареєстрованих осіб.

- Налагодження позитивної взаємодії з молоддю, її широке охоплення та підвищення довіри до служби зайнятості (співпраця з школами, громадськими організаціями, місцевими органами управління та ін.).

Дослідження кращих світових політик, практик і програм інтеграції молоді на ринок праці, до яких, безперечно належить шведський досвід, може допомогти різним країнам у пошуку шляхів вирішення та розробки послідовних та узгоджених заходів із забезпечення зайнятості молодого покоління як фактору підготовки до створення сім'ї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пірен М., Ясенова А. Молода сім'я в сучасному українському суспільстві: стан та проблеми. *Український науковий журнал. Освіта регіону*. 2016. №4. URL: <http://socialscience.com.ua/article/657>
2. Andersen T., Feiler L., Schulz G. The role of employment service providers guide to anticipating and matching skills and jobs. Luxembourg: publications office of the European Union, 2015. VOLUME 4 URL: https://www.cedefop.europa.eu/files/2214_en.pdf
3. En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i sverige ungdag 2024:1. Myndigheten för ungdoms – och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2024. URL: https://www.mucof.se/sites/default/files/2024/04/ung-idag-2024-webb_0.pdf
4. Nordic Social Work Research (NSWR). URL: <http://www.tandfonline.com/toc/rmsw20/current#.VO-GhI7vrfY>
5. Olofsson J., Wadensjo E. Youth, education and labour market in the nordic countries. 2012. URL: https://www.youthpolicy.org/uploads/documents/2012_Youth_Education_Labour_Market_Nordic_Eng1.pdf
6. Statistics on young people neither in employment nor in education or training. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training#The_NEET_rate_within_the_EU_and_its_Member_States_in_2023
7. VEM GÖR VAD? 30 MYNDIGHETERS INSATSER FÖR BARN OCH UNGA. URL: https://www.mucof.se/sites/default/files/2018/04/vem_gor_vad_2018.pdf

REFERENCES

1. Piren M., Yasenova A. (2016). Moloda sim'ia v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi: stan ta problemy. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal. Osvita rehionu*. №4. URL: <http://socialscience.com.ua/article/657> [in Ukrainian].
2. Andersen T., Feiler L., Schulz G. (2015). The role of employment service providers guide to anticipating and matching skills and jobs. Luxembourg: Publications office of the European Union. URL: https://www.cedefop.europa.eu/files/2214_en.pdf

3. En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i sverige ung idag 2024:1. Myndigheten för ungdoms - och civilsamhällesfrågor (MUCF). 2024. URL: https://www.mucf.se/sites/default/files/2024/04/ung-idag-2024-webb_0.pdf
4. Nordic Social Work Research (NSWR). URL: <http://www.tandfonline.com/toc/rnsw20/current#.VO-GhI7vrfY>
5. Olofsson J., Wadensjo E. (2012). Youth, education and labour market in the nordic countries. URL: https://www.youthpolicy.org/uploads/documents/2012_Youth_Education_Labour_Market_Nordic_Eng1.pdf
6. Statistics on young people neither in employment nor in education or training. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_young_people_neither_in_employment_nor_in_education_or_training#The_NEET_rate_within_the_EU_and_its_Member_States_in_2023
7. VEM GÖR VAD? 30 MYNDIGHETERS INSATSER FÖR BARN OCH UNGA. URL: https://www.mucf.se/sites/default/files/2018/04/vem_gor_vad_2018.pdf